

Poliittinen sopimus

Hyväksyessään yhdistymissopimuksen Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölan, Lahden, Nastolan ja Padasjoen kunnanvaltuustot hyväksyvät myös poliittisen sopimuksen. Sopimuksen osapuolet sitoutuvat edistämään uudessa kunnassa tässä sopimuksessa esitettyjä tavoitteita.

Strategiatyö

Sopimuksen tultua hyväksytyksi työtä uuden kunnan kehittämiseksi jatkaa yhdistymishallitus, jonka toimikausi päättyi marraskuussa 2012. Yhdistymishallituksen tehtäviin kuuluu käynnistää strategiatyö, joka sisältää palvelustrategian ja erityisohjelmien laatimisen. Nämä esitellään uuden kunnan valtuuston hyväksyttäväksi. Strategiatyöstä järjestetään vuosina 2011 ja 2012 seminaareja yhdistyvien kuntien valtuustojen kesken.

Kilpailukykyä ja asumisolosuhteita parantamalla

1. Yhdistymisen päämäärä

Kuntien yhdistymisen tarkoituksena on vahvistaa Päijät-Hämeen elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä. Tavoitteena on luoda seudusta asumisolosuhteiltaan houkutteleva sekä kaupunkimaisia että kylämaisia asumisolosuhteita tavoitteleville, lisätä alueen asukaslukua merkittävästi, parantaa työmarkkinoiden toimivuutta lisäämällä Lahden kaupunkiseudun työpaikkakeskittymän saavutettavuutta kaikkialta uuden kunnan alueelta.

Huoltosuhteen parantaminen

Kuntaliitoksella tavoitellaan edellytyksiä seudun merkittäväälle väestönkasvulle, mikä johtaa myös työllisyyden kannalta paranevaan kehään. Isot ja monipuoliset työmarkkinat houkuttelevat luokseen lisää työpaikkoja ja lisää asukkaita. Työikäisen väestön määrän kasvu parantaa seudun huoltosuhdetta, jota väestön ikääntyminen muutoin heikentäisi merkittävästi.

Hyvät palvelut kunnan kaikissa osissa

Kasvavat yhteiset voimavarat auttavat uutta kuntaa väestön ikääntymisen oloissakin tarjoamaan hyvät julkiset palvelut kunnan kaikissa osissa. Periaatteena on myös, että kunnan kaikki palvelut ovat kaikkien kuntalaisten käytettävissä asuinsoitteesta riippumatta.

Työvoiman saanti

Koska uudella kunnalla on vahva asema työnantajana, se voi nykyistä paremmin turvata kuntapalveluissa ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden kunnan kaikissa osissa.

Keveämpi hallinto

Hallintoa keventämällä ja päällekkäisiä toimintoja karsimalla siirretään voimavaroja yhdistyvien kuntien hallinnosta palvelujen tuottamiseen. Tällä turvataan se, että kuntalaiset saavat verorahojensa vastineena hyviä kunnallisia palveluja. Tavoitteena on kunta-
palveluiden säilyttäminen.

Poliittinen sopimus

Yhdistymishallitus lokakuusta 2010 lokakuuhun 2012

2. Uutta kuntaa valmisteleva yhdistymishallitus

Valtuustojen päätettyä kuntaliitoksesta yhdistymisen valmistelua jatkaa yhdistymishallitus, johon kunnat nimeävät luottamushenkilöedustajansa. Yhdistymishallitus vastaa uuden kunnan hallinnon ja toimintojen valmistelusta vuoden 2012 kuntavaaleihin saakka. Yhdistymishallituksen toimikausi päättyy, kun vuoden 2012 kuntavaalien jälkeen uusi kunta on saanut varsinaisen kaupunginhallituksen marraskuussa 2012.

Yhdistymishallitukseen valitaan 25 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet, jotka jakautuvat kuntien ja valtuustoissa edustettuina olevien poliittisten puolueiden kesken seuraavasti:

	KOK	SDP	KESK	VIHR	VAS	PS	KD	Yhteensä
Asikkala	1		1					2
Hartola			1					1
Heinola	1	2						3
Hollola	1	1	1					3
Hämeenkoski			1					1
Kärkölä	1							1
Lahti	3	3		1	1	1	1	10
Nastola	1	1			1			3
Padasjoki	1							1
Yhteensä	9	7	4	1	2	1	1	25

Poliittisten ryhmien paikkojen jakautumisesta kuntien kesken voidaan poiketa kuntien keskinäisillä sopimuksilla niin, että kunkin puolueen ja kunkin kunnan paikkamäärät pysyvät yhteensä ennallaan.

Yhdistymishallituksen jäsenille turvataan mahdollisuus paneutua vaativaan työhönsä ja käyttää siihen runsaasti aikaa. Puheenjohtajiston arvioidaan tarvitsevan yhdistymishallituksen toimikauden aikana työaikaa keskimäärin vähintään 2 päivää viikossa ja jäsenten vähintään 1 päivän viikossa, kun kokousten lisäksi mukaan lasketaan seminaarit ja välttämättömät neuvottelut. Yhdistymishallituksen jäsenten vuosipalkkio on 6 000 euroa ja kokouspalkkio 150 euroa kokoukselta. Puheenjohtajan vuosipalkkio on 12 000 € ja varapuheenjohtajien 10 800 €. Yhdistymishallitus voi nimetä työnsä tueksi jaostoja, joiden kokouspalkkion suuruuden yhdistymishallitus määrää. Palkkioiden suhteen noudatetaan Lahden kaupungin palkkiosääntöä soveltuvin osin.

Yhdistymishallitukseen on tasa-arvolain mukaan valittava vähintään kymmenen naista ja vähintään kymmenen miestä.

3. Uuden kunnan luottamushenkilöorganisaatio

*Valtuuston
asemaa vahvis-
tetaan*

Uuden kunnan kaupunginvaltuustoon valitaan ensimmäisenä vaalikautena 85 jäsentä ja seuraavina lain määräämä 67 jäsentä. Valtuuston asemaa kunnan ylimpänä päätöksen- tekoelimenä korostetaan. Lakisääteisten tehtävien ohella valtuuston työ painottuu strategisiin linjauksiin. Valtuuston aseman vahvistamiseksi tarkoitus on, että kaikki valtuute- tut mahdollisuuksiensa mukaan, ovat kaupunginhallituksen tai jonkin lautakunnan jäse- niä. Johtosäännön mukaan sekä lautakunnissa että kaupunginhallituksessa puheenjohta- jien ja jäsenten enemmistön on oltava valtuutettuja.

*Kaupunginhal-
litukseen minis-
terimalli*

Poliittisille ryhmille suositetaan, että kaupunginhallitukseen valittaisiin mahdollisuuksien mukaan lautakuntien puheenjohtajia. Tämä ministerimalli tekee mahdolliseksi voimak- kaan luottamushenkilöhallinnon ja muodostaa kaupunginhallituksesta hyvin vahvan toimielimen, jossa pystytään tehokkaasti päättämään kunnan linjauksista. Suositus on kuitenkin vapaaehtoinen eikä sido puolueryhmiä.

*Kaupunginhal-
litukseen 15
jäsentä*

Ensimmäisen vaalikauden aikana kaupunginhallituksen koko on 15 jäsentä. Mikäli val- tuusto niin päättää, kaupunginhallituksen kokoa voidaan seuraavalla vaalikaudella supis- ta.

*Lautakuntajaon
valmistelee
yhdistymishal-
litus*

Yhdistymishallitus valmistelee 31.5.2012 mennessä uuden kunnan luottamushenkilöhal- linnon rakenteen lautakuntineen ja muine toimielimineen ja saattaa esityksen tiedoksi poliittisille ryhmille. Lopullisesti luottamushenkilöorganisaatiosta päättää uuden kunnan valtuusto loppuvuodesta 2012.

4. Paikallisdemokratia

4.1. Huomio lähiyhteisöihin ja paikalliseen vaikuttamiseen

Uusi kunta etsii voimaa ja toimintakykyä yhdistymisellä ja strategisia päätöksiä keskittä- mällä. Kaiken päätöksenteon ja toiminnan keskittäminen ei kuitenkaan ole tarkoituk- senmukaista. Aiheeton keskittäminen tuottaa tehottomuutta toimintaan, saa kuntalaiset vieraantumaan kunnastaan ja kotiseudustaan, tuhoaa paikallista identiteettiä ja latistaa kansalaistoimintaa.

*Lähiyhteisöjen
vahvistaminen*

Paikallisyhteisöjen tukemisella on osansa myös terveyshaittojen ja sosiaalisten ongelmien ehkäisyssä. Monien sosiaalisten ongelmien juuret liittyvät ihmisten elämänhallintaan, johon voidaan tehokkaimmin vaikuttaa lähiyhteisössä. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn sekä vanhusten saaman läheisavun muotoihin on etsittävä paikallisia ratkaisuja. Vertais- tuen ja vapaaehtoistoiminnan sekä ylipäättänsä kansalaistoiminnan vahvistaminen edel- lyttävät asukasyhteisöjen toiminnan vahvistamista kylien ja kaupunginosien tasolla. Eri- laiset epäviralliset ja viralliset yhteisöt kuten eläkeläisyhdistykset, kyläyhdistykset, kult- tuurijärjestöt, potilasjärjestöjen paikallisyhdistykset, urheiluseurat, kotitalousjärjestöt, seurakunnat, kansalaisopistojen harrastuspiirit sekä muut vastaavat alueellista identi- teettiä ylläpitävät toimijat vaikuttavat paikalliseen tapaan kantaa yhteisvastuuta. Vaikka lähiyhteisöjen vahvistaminen vähentää tarvetta kunnan antamaan hoitoon ja hoivaan, viimesijainen vastuu säilyy kunnalla.

Poliittinen sopimus

Uusi kunta pyrkii tukemaan paikallista toimintaa ja identiteettiä ja tuomaan päätöksenteon lähemmäs kuntalaisia kysymyksissä, joissa päätöksenteon keskittämistä ei koidu hyötyjä.

Paikallista toimintaa ja osallistumista pyritään vahvistamaan seuraavin toimin:

Aluelautakunnat

a) Uusi kunta jaetaan alueisiin, joihin kuhunkin valitaan oma aluelautakunta, lähtökohtaisesti lukuun ottamatta entisen Lahden kaupungin aluetta. Uudessa kunnassa toteutetaan Suomen tähän asti radikaalein kunnan sisäisen alueellisen vaikuttamisen järjestelmä.

Aluevastaava

b) Jokaisen aluelautakunnan alueelle osoitetaan alueen toiminnan koordinoinnista vastaava viranhaltija, jonka tehtävä on koordinoida uuden kunnan toimintaa alueella sekä pitää yhteyttä alueen asukkaisiin ja välittää näiden näkemyksiä kunnan viranomaisille ja päättäjille. Alueellinen koordinaattori toimii aluelautakunnan ensisijaisena esittelijänä muissa kuin maankäyttöasioissa.

Alueelliset palvelupisteet

c) Osana alueiden vahvistamista ja uuden kunnan läsnäoloa jokaisen yhdistyvän kunnan alueella on vähintään yksi alueellinen palvelupiste. Palvelupisteessä voi hoitaa useimmat kunnan palveluihin liittyvät asiat, käyttää sähköisiä palveluita ja saada neuvontaa ja tukea palveluiden käyttöön. Valtiolle tarjotaan mahdollisuus tarjota omien viranomaistensa palveluja palvelupisteen yhteydessä.

Sektoriviranhaltijoille alueellinen vastuu

d) Soveltuvilla hallinnonaloilla kullekin alueelle nimetään alueesta hallinnonalallaan vastaava viranhaltija, jonka velvollisuuksiin kuuluu yhteydenpito oman alueensa asukkaisiin. Saman viranhaltijan vastuulla voi olla useita alueita.

Kansalaistoiminnan tukeminen

e) Uusi kunta tukee voimallisesti paikallista kansalaistoimintaa ja pyrkii edistämään kuntalaisten talkoohenkeä. Kansalaistoiminnan taloudellisesta tuesta päättävät aluelautakunnat, joilla on käytettävissään tähän kiinteä vuotuinen rahamäärä.

Asukasyhteisöjen vahvistaminen

f) Uusi kunta tukee asukasyhteisöjen toiminnan vahvistamista ja pyrkii edistämään vertaistuen muotoja sosiaalisten ongelmien ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi.

4.2. Aluelautakunnat

Alueellisten toimielinten aluejaon lähtökohtana on yhdistymistä edeltänyt kuntajako siten, että entisen Lahden kaupungin alueella ei lähtökohtaisesti ole alueellista toimielintä. Yhdistymisajan hallitus voi, ennen uuden kunnan toiminnan alkamista, alueiden asukkaiden esitysten pohjalta päättää toisenlaisesta aluejaosta, siirtäen aluerajoja ja tarvittaessa myös lisäten aluelautakuntien lukumäärää. Muutos on hyväksyttävä niiden kuntien valtuustoissa, joiden alueita se koskee. Yhdistymishallitus voi myös, jos tämä osoittautuu tarpeelliseksi, päättää aluelautakunnan perustamisesta lakkautettavan Lahden kaupungin alueelle, päättää tämän aluelautakunnan mahdollisesti muista poikkeavista tehtävistä ja taloudellisista resursseista. Uuden kunnan aloitettua toimintansa aluejakoa ja aluelautakunnan tehtäviä tarkastellaan saatujen kokemusten pohjalta. Aluelautakuntien tehtävänkuvaa voidaan muuttaa kokemusten perusteella, mutta sopimusosapuolet sitoutuvat siihen, että uuden kunnan hallinto säilyy alueellisesti hajautettuna.

Poliittinen sopimus

Kaupunginvaltuusto nimittää aluelautakunnat kunkin aluelautakunnan kuntavaaleissa alueella saatujen äänien suhteessa. Tämän mahdollistamiseksi äänestysalueiden rajat on määriteltävä niin, että vaalitulokset on laskettavissa jokaisen aluelautakunnan toimialueelta. Aluelautakuntien valinnassa siirrytään kuntavaalien yhteydessä pidettäviin vaaleihin, kun kuntalain muutos tekee sen mahdolliseksi.

Aluelautakunnalla on yhdistymissopimuksessa määritelty rooli alueen kaavoituksessa ja yksityistieavustuksissa. Lisäksi se jakaa kiinteän budjettinsa puitteissa määrärahoja paikallisidentiteettiä ja kansalaistoimintaa ylläpitäville seuroille, yhdistyksille ja muille toimijoille. Aluelautakunta järjestää ja mahdollistaa paikallisia tapahtumia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan.

Aluelautakunta ja alueen toiminnan koordinoinnista vastaava viranhaltija vastaavat myös alue- ja kylätalojen sekä muiden alueellisten tilojen käytöstä ja edelleenvuokrauksesta (esim. tilojen osoittaminen järjestöjen ja eri tapahtumien käyttöön mm. kokouksetilat ja yleisötilat, joiden vuokrissa sovelletaan alueellista hintatasoa). Ne vastaavat aluetta koskevien suunnitelmien tiedottamisesta ja tekevät esityksensä uuden kunnan palvelukseen nimettävien alueellisten harjoittelijoiden ja kesätyöntekijöiden rekrytoinnista. Aluelautakunta toteuttaa myös asiakastytyväisyyskyselyjä uuden kunnan palveluista.

Aluelautakunta vahvistaa vapaaehtoistyön edellytyksiä myöntämällä avustuksia alueella toimiville järjestöille ja yhdistyksille. Tällaisia ovat esimerkiksi kulttuuri-, nuoriso- ja yleisavustukset sekä avustukset, joiden kohteina ovat mm. ympäristöjärjestöt, kyläyhdistykset, urheiluseurat, työttömien yhdistykset, sosiaali- ja terveysalan yhdistykset jne. Lisäksi erilaiset projektituonteiset avustukset voivat kuulua alueellisesti valmisteltavien ja päätettävien tukien piiriin. Sitä vastoin suuremmat investointiavustukset (kylätalon peruskorjaus tms.) ovat uuden kunnan vastuulla.

Lisäksi alueella voidaan toteuttaa myös erilaisia vapaa-ajan asukkaille suunnattuja kuntalaistilaisuuksia yhteistyössä eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Tällaisia tilaisuuksia voivat olla esimerkiksi liikunta- ja kulttuuritapahtumien järjestäminen sekä erilaiset vuodenaikatapahtumat kuten joulunavaus, äitienpäivä, veteraanipäivä ja itsenäisyyspäivä.

4.3. Alueelliset palvelupisteet

Jokaisen yhdistyvän kunnan alueella on vähintään yksi uudenlainen alueellinen monipalvelupiste, jossa on mahdollisuus käyttää laajasti kunnan palveluita. Tarjolla ovat kaikki yleiset asiointipalvelut (hakemukset, lupa-asiat, ilmoittautumiset, ym.), kunnan virallinen ilmoitustaulu ja mahdollisuus tutustua laajemmin kunnan päätöksiin ja valmisteilla oleviin asioihin, mahdollisuus tehdä esityksiä ja aloitteita sekä hoitaa paikallisia asioita, kuten tonttivaraukset, venepaikkojen varaus ja luovutus, yhteistilojen varaukset ja kuu-lutukset. Niissä mahdollistetaan samalla valtion paikallisia kansliapalveluita (Kela, työhallinto, poliisi, erilaiset lupa-asiat) ja ne toimivat samalla infopisteinä niin asukkaille kuin matkailijoille.

Aluepalvelupisteissä jaetaan ympäristöinformaatiota, jonka kohderyhmänä ovat kuntalaisten lisäksi myös vapaa-ajan asukkaat. Palvelupisteissä tehdään myös yleistä ympäris-

tötilan ja luonnonsuojelualueiden seurantaan sekä valvotaan alueen yleisilmettä ja siisteystä. Yleisilmeestä voitaisiin järjestää esimerkiksi kilpailua eri alueiden kesken ja parhaiten yleisilmettä parantanut aluepalvelupiste voisi saada esimerkiksi ympäristöbonusta kehitystyöstään.

5. Yhdyskuntarakenne

Uuden kunnan tavoitteena on saada huomattavaa muuttovoittoa ja kasvattaa asukasmääräänsä 25 000 – 30 000 asukkaalla seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tämä asettaa kahdenlaisia tavoitteita yhdyskuntarakenteelle. Toisaalta yhdyskuntarakenteen tulee olla houkutteleva asukkaiden ja muuttajien kannalta ja tarjota heille edullista ja hyvää asuinympäristöä ja vaivatonta pääsyä palvelujen ja työpaikkojen äärelle. Toisaalta kasvava väestö tulee voida sijoittaa siten, että kunnalle aiheutuvat investointi- ja käyttömenot kasvavat mahdollisimman vähän.

Edullisinta on uuden asutuksen sijoittuminen kuntakeskuksiin, joissa infrastruktuuri on valmiina eikä merkittäväkään asukasluvun kasvu edellytä uusia kunnallisia palveluja. Pikemminkin uudet asukkaat auttavat säilyttämään olemassa olevat palvelut. Realistista on myös olettaa, että vanhaan tapaan asukasluvun lisäyksestä huomattava osa sijoittuu keskustaajaman alueelle.

Kuntakeskukset ovat uuden kunnan valtti uusia asukkaita houkuteltaessa, koska ne tarjoavat sellaista asuinympäristöä, jota pääkaupunkiseudulla eikä sen läheisyydessä ole tarjolla. Kuntakeskusten heikkoutena on työssäkäynti. Niissä itsessään on määrältään ja laadultaan rajoittuneet työmarkkinat eikä pendelöinti muualle suju vaivattomasti. Tätä puutetta pyritään lievittämään parantamalla joukkoliikenneyhteyksiä kuntakeskusten ja keskustaajaman välillä.

Uuden kunnan yhdyskuntarakenteen toimivuus edellyttää toimivia liikenneyhteyksiä. Tieinvestointien osalta uusi kunta painottaa eteläistä kehätietä ja Valtatie 24:n parantamista.

5.1. Alueellinen visio

Keskustaajama toimii seudun työmarkkinoiden keskuksena. Suuri työpaikkakeskittymä tarjoaa mahdollisuudet monipuolisille erikoistuneille työmarkkinoille, mikä on välttämätöntä monen erikoistunutta työvoimaa tarvitsevan elinkeinon kohdalla.

Keskustaajama tarjoaa kattavat kaupunkimaiset palvelut, niin julkiset kuin yksityisetkin, sekä keskustaajaman asukkaille, että kaikille uuden kunnan asukkaille. Se tarjoaa hyvät asumisolosuhteet kaupunkimaista asumista tavoitteleville – myös niille, jotka haluavat asua pientalossa lähellä kaupunkimaisia palveluja.

Keskustaajaman sisäistä toimivuutta parannetaan korkeatasoisella ja edullisella joukkoliikenteellä, jossa pyritään niin tiheisiin vuoroväleihin, ettei liikkumista tarvitse suunnitella aikataulujen mukaan.

Keskustaajama

Poliittinen sopimus

Keskustaajaman vahvuutena on hyvä ja nopea junayhteys pääkaupunkiseudulle, tulevaisuudessa myös lentoasemalle, Pietariin sekä kaikkialle Suomeen. Rautatieaseman yhteyteen rakennettava matkakeskus saattaa tämän yhteyden nykyistä paremmin kaikkien uuden kunnan asukkaiden käyttöön.

Nauhamainen yhdyskuntarakenne

Nastola muodostuu pitkin Salpausselkää levittäytyvästä kylänauhasta. Nauhamainen muoto on epäkäytännöllinen, kun asukkaita on vähän, mutta on erittäin käytännöllinen ja tarjoaa hyvän palvelutason, jos asukkaita on selvästi nykyistä enemmän. VR:n kanssa on jo sovittu Villähteen ja Uudenkylän rautatieasemista. Uusi kunta pyrkii tukemaan merkittävää väestömäärän lisäystä näin muodostuvaan Nastolan nauhakaupunkiin. Teollisen perinteensä ja logistisen asemansa vuoksi Nastola soveltuu erinomaisesti teollisten työpaikkojen alueeksi.

Toinen nauhamainen rata perustuva kylänauha kehitetään välille Lappila-Järvelä-Herrala–Nostava-Lahti. Maankäyttöä ohjataan asemien lähelle samalla kun VR:n kanssa neuvotellaan paikallisliikenteen kehittämisestä. Nauhamaista yhdyskuntarakennetta tuetaan myös tieverkkoa kehittämällä.

Heinolassa kehitetään nauhamaista rakennetta välillä Vierumäki – Lusi. Tämä taajama-nauha voi tulevaisuudessa ulottua keskustaajamaan asti.

Kuntakeskukset

Kuntakeskuksilla tarkoitetaan yhdistyvien kuntien keskustaajamia, ei kuitenkaan Lahtea.

Uusi kunta pyrkii vahvistamaan kuntakeskuksia ohjaamalla niihin merkittävästi uutta asutusta. Näin ylläpidetään ja parannetaan niiden palvelutasoa. Asukkaiden ohjaaminen kuntakeskuksiin on kuntatalouden kannalta edullista, koska palveluihin tai infrastruktuuriin ei tarvitse juuri investoida. Asumisolosuhteiden puolesta tähän on tilausta, sillä uuden kunnan kuntakeskukset tarjoavat ideaalisen asuinympäristön rauhallista kylämaista asuinympäristöä arvostaville. Tällaista asuinympäristöä tavoittelevia on Helsingin laajalla metropolialueella runsaasti. Muuttoa kuntakeskuksiin rajoittaa työpaikkojen puute. Jonkin verran niihin on muuttanut pääkaupunkiseudulle pendelöiviä, mutta kallis ja aikaa vievä työmatka rajoittaa tämän vaihtoehdon suosiota. Laajemman suosion kuntakeskukset voivat asuinpaikkoina saada vain, jos ne saadaan kytketyksi paremmin Lahden työssäkäyntialueeseen.

Kuntakeskuksissa on paikallisia työpaikkoja teollisuudessa, palveluissa sekä etätöissä. Näitä työpaikkoja pyritään lisäämään mahdollisuuksien mukaan. Tämän ohella työssäkäyntiä Lahden kaupunkiseudulla helpotetaan parantamalla työssäkäyntiä palvelevaa joukkoliikennettä. Tämä edellyttää pendelöinnin suosimista keskustaajaman kaavoituksessa. Erityisesti Lahden rautatieaseman läheisyyteen mutta myös muiden asemien ympäristöön pyritään keskittämään työpaikkoja, jotta junan käyttö työmatkaliikenteessä helpottuisi.

Kuntakeskukset tarjoavat päivittäiset kaupalliset ja julkiset palvelut niin, ettei keskusten asukkailla ole periaatteessa päivittäistä tarvetta palvelujen takia poistua kuntakeskuksen

Poliittinen sopimus

alueelta. Keskukset tarjoavat palvelut myös ympäröivälle maaseudulle. Jokaisessa kuntakeskuksessa on uuden kunnan alueellinen palvelupiste.

Kuntakeskuksista on hyvät ja edulliset joukkoliikenneyhteydet Lahden työpaikoille ja kaupunkimaisiin palveluihin sekä Lahden rautatieasemalle.

Kuntakeskusten ulkopuolinen maaseutu

Maaseudun kehittämisessä käytetään hyväksi seudun arvokasta ja pääosin hyvin säilynyttä kulttuurimaisemaa ja luonnonarvoja. Maaseutuasumista pyritään ohjaamaan kyliin tukemaan kylien palveluja ja elinvoimaisuutta. Ne maaseutuasukkaiden lähipalvelut, joita ei ole tarjolla kylissä, haetaan kuntakeskuksista. Maaseudun liikenne perustuu pääosin henkilöautoihin. Sosiaaliset palvelulinjat kuljettavat autottomat kuntakeskuksiin palvelujen ja joukkoliikenneyhteyksien päähän.

Maaseudulla on työpaikkoja maa- ja metsätaloudessa sekä etätyöpaikkoja. Kesämökkit ja luontoturismi luovat työpaikkoja osassa uuden kunnan maaseutua. Uusi kunta perustaa erillisen projektin lisätäkseen loma-asutukseen ja turismiin nojaavia työpaikkoja. Tähän hankkeeseen kutsutaan mukaan uuden kunnan ulkopuolelle jääneitä kesälomakuntia. Loma-asutuksen käyttöä pyritään saamaan nykyistä ympärivuotisemmaksi muun muassa talviurheilumahdollisuuksia kehittämällä.

5.2. Maankäytöstä päättäminen

Maakuntakaava ja yleiskaava

Koko maakunnan alueelle laadittavasta maakuntakaavasta vastaa edelleen maakunnan liitto. Maakuntakaava sovittaa yhteen maakunnan kuntien yleis- ja asemakaavojen laatimista ja muuttamista. Uuden kunnan alueella oikeusvaikutteinen yleiskaava tulee olemaan merkittävin asemakaavoitusta ohjaava yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella muutoin kuin ohjeena yleiskaavoja ja asemakaavoja muutettaessa.

Aluelautakuntien rooli

Yleiskaavan luottamuselinkäsittely on kolmivaiheinen: maankäytöstä vastaava lautakunta, kaupunginhallitus ja valtuusto. Sama käsittelyjärjestys pätee asemakaavoihin sillä alueella, jolla ei ole aluelautakuntaa. Aluelautakuntien toimialueella asemakaavat käsittelee ja asettaa nähtäville koko kunnan maankäytöstä vastaavan lautakunnan sijasta aluelautakunta, paitsi niiltä osin kuin kaavoitusohjelmassa on toisin päätetty. Käytännössä tämä poikkeus koskee lähinnä keskustaajamaan liittyviä asemakaavoja ja muutoin koko kunnan yhdyskuntarakenteen kannalta tärkeitä asemakaavoja. Aluelautakunnalle asemakaavat valmistelee ja esittelee maankäytön viranhaltija. Kaavoihin mahdollisesti liittyvät maankäyttösopimukset hyväksyy maankäytöstä vastaava lautakunta, ellei asian merkittävyyden vuoksi siirretä kaupunginhallitukselle. Kaupunginhallitus tekee esitykset kaupunginvaltuustolle kaavojen hyväksymisestä ja hyväksyy kaavoihin mahdollisesti liittyvät merkittävät maankäyttösopimukset. Kun tästä käsittelytavasta on saatu kokemuksia, kaupunginvaltuusto voi, jos kokemukset antavat tähän aihetta, muuttaa kaavojen käsittelytapaa siten, että maankäytöstä vastaava lautakunta asettaa nähtäville myös aluelautakuntien hyväksymät asemakaavat.

Poliittinen sopimus

Asutuksen ohjaaminen

Uusi kunta pyrkii keskittämään asutusta keskustaajamaan, kuntakeskuksiin ja kyliin. Uuden kunnan alueelle laadittavasta rakennusjärjestyksestä päättää kaupunginvaltuusto. Rakennusjärjestyksen määräykset voivat olla erilaisia uuden kunnan eri alueilla, mutta yhteneväisiä samankaltaisilla alueilla. Rakennusjärjestyksen tai yleiskaavan yhteydessä päätetään suunnittelutarvealueista. Poikkeamisluvilla rakentamista pyritään vähentämään. Poikkeamisluvista päättävä viranomaisen ratkaistaan johtosäännöstä päätettävissä.

5.3. Joukkoliikenne

Uusi kunta parantaa joukkoliikenneyhteyksiä tavoitteenaan parantaa kunnan toimivuutta työssäkäynti- ja asiointialueena sekä helpottaa kaikkien kuntalaisten mahdollisuutta käyttää kunnan monipuolisia palveluja. Joukkoliikennettä parantamalla vahvistetaan kuntakeskuksia ja houkuttelee kuntakeskuksien asukkaiksi niitä uuteen kuntaan muuttavia, jotka eivät halua asua kaupunkimaisissa oloissa. Keskustaajaman alueella pyritään korkeatasoiseen sisäiseen joukkoliikenteeseen, jossa vuorovälit ovat tiheät. Muualla uuden kunnan alueella tavoitteena on edullinen joukkoliikenne, jonka aikataulut tukevat paitsi työmatkaliikennettä myös vapaa-ajan harrastus- ja asiointiliikennettä. Kunnan maksama joukkoliikenteen taloudellinen tuki rajoitetaan alle kymmeneen miljoonaan euroon (tavoiteaikataulu 2016).

Kunnan tehtävä joukkoliikenteessä

Joukkoliikenne siirtyy lain mukaan kunnan kilpailuttamaksi vuonna 2014. Tässä yhteydessä selvitetään, kannattaisiko uuden kunnan alueella siirtyä käytäntöön, jossa kunta suunnittelee aikataulut, määrää lippujen hinnat ja ostaa liikenteen kilpailutuksen perusteella. Selvitetään mahdollisuus ottaa käyttöön YTV:n käyttämä lippujärjestelmä. Se mahdollistaisi työmatkalipun, jolla uudesta kunnasta pääkaupunkiseudulle tai päinvastoin pendelöivä voisi yhdellä lipulla maksaa sekä Z-junan että linja-auton tai raitiovaunun molemmissa päissä.

Matkakeskus

Lahden aseman yhteyteen toteutetaan matkakeskus siten, että valtaosa linja-autoreiteistä kulkee matkakeskuksen kautta tai päättyy siihen. Hankkeessa pyritään yhteistyöhön valtion kanssa. Matkakeskuksen yhteyteen varataan autopaikkoja liityntäliikenteelle.

Kylien ja kuntakeskusten välille muodostetaan palvelulinjoja, joiden turvin kylien asukkaat voivat päästä kuntakeskusten kunnallisten palvelujen piiriin. Nämä toimivat myös kuntakeskusten välisen joukkoliikenteen syöttöliikenteenä.

VR:n kanssa neuvotellaan paikallisjunaliikenteen lisäämisestä välillä Lappila-Uusikylä. Tätä liikennettä tuetaan tehostamalla rakentamista asemien läheisyydessä.

Joukkoliikenteen suunnittelua ohjaa joukkoliikenteestä vastaava lautakunta yhteistyössä aluelautakuntien kanssa.

Poliittinen sopimus

5.4. Alueellinen elinkeinopolitiikka

Vahvuuksien korostaminen

Uuden kunnan eri osilla on erilaiset vahvuudet elinkeinopolitiikan kannalta. Kunkin alueen vahvuuksia kehittämällä luodaan menestyvä kokonaisuus, jossa kunnan eri osat täydentävät toisiaan. Keskittämällä samanlaisia toimintoja lähelle toisiaan luodaan elinvoimaisempia klustereita.

Keskustaajama ja monipuoliset työmarkkinat

Monipuolisille, erikoistunutta työvoimaa tarvitseville työpaikoille keskustaajama on otollisin, sillä nämä elinkeinot tarvitsevat ympärilleen suuret ja monipuoliset työmarkkinat. Keskustaajamaan kannattaa ohjata tietoyhteiskunnan toimintoja ja sellaisia elinkeinoja, jotka hyötyvät vaivattomasta yhteydestä pääkaupunkiseudulle. Elinkeinopoliittista yhteistyötä pääkaupunkiseudulla toimivien yritysten kanssa lisätään merkittävästi. Osa näistä keskustaajaman työpaikoista voi sijoittua nykyisten Hollolan ja Nastolan kuntien alueille.

Teollisuusalueiden jyrkempi profiloituminen

Uuden kunnan alueella on monia teollisuuskeskuksia esimerkiksi Kärkölässä, Lahdessa, Nastolassa ja Hartolassa. Yhtenäisessä kunnassa teollisuusalueita voidaan profiloida terävämmin, jolloin muodostuu iskukykyisempiä paikallisia klustereita. Usean samankaltaisilla aloilla työskentelevän yrityksen ansiosta voidaan turvata työllisyys muuttuvissa oloissa paremmin kuin jos työpaikka olisi yhden yrityksen menestyksen varassa. Hollolan Kukonkoivun teollisuusalue sijaitsee pohjavesialueella, joten sinne tulee osoittaa ympäristöhaittoja aiheuttamatonta toimintaa.

Eteläinen kehätie

Eteläisen kehätien rakentaminen loisi kaupallisen ja toiminnallisen vyöhykkeen. Sen suunnittelu yhtenäisesti toisi merkittävää kilpailullista lisäetua koko alueelle.

Heinola toinen kaupunkikeskus

Heinola muodostaa uuden kunnan toisen kaupunkikeskuksen ja Itä-Hämeen luonnollisen keskuksen. Heinolaa tuetaan ohjaamalla sinne työpaikkoja. Yhdistymishallitus esittää välittömästi kokoonnuttuaan oikeusministeriölle, että uutta toimitilaa etsivä Lahden käräjäoikeus sijoitetaan Heinolan kunnantalon tai sen tuntumassa oleviin muihin rakennuksiin. Uusi kunta jatkaa Heinolan lintutarhan toimintaa.

Heinolaa kehitetään koulukaupunkina ja terveydenhuoltokaupunkina. Heinolassa lisätään mahdollisuuksien mukaan toisen asteen koulutusta. Heinolan terveyskeskuksen toimintaa laajennetaan ohjaamalla sen käyttäjiksi uuden kunnan asukkaita muiden yhdistyvien kuntien alueilta erityisesti Itä-Hämeestä.

Maaseutuelinkeinot

Uudella kunnalla on vahvuutensa myös maaseutuelinkeinoissa, arvokkaassa kulttuurimaisemassa ja menestyvässä maataloudessa. Etätyömahdollisuuksien kehittyminen tuo näihin kuntiin lisää työpaikkoja joko niin, että henkilö työskentelee kotonaan tai niin, että kyliin ja kuntakeskuksiin perustetaan etätyötoimistoja asianomaisine palveluineen.

Loma-asutus ja matkailu

Uuden kunnan alueella on runsaasti loma-asutusta. Loma-asutuksen luonne on muuttumassa. Erakkoelämään vetäytymisen sijasta halutaan yhä enemmän vapaa-ajan palveluja. Loma-asumiseen on siis tulossa matkailun piirteitä. Tämä tuo kesämökkikunnille lisää työpaikkoja. Kehitystä jouduttaa loma-asuntojen muuttuminen etätyöpaikoiksi. Vapaa-ajan palvelujen kysyntää voi lisätä panostamalla luontoon ja Päijänteeseen perustuvaan matkailuun. Lahti Travel Oy siirtää osittain painopistettään tähän suuntaan. Alu-

Poliittinen sopimus

een markkinoinnissa ja turismin kehittämisessä pyritään yhteistyöhön Sysmän ja Päijän- teeseen rajoittuvien Keski-Suomen kuntien kanssa.

Liikunta-, ja luontopainotteisen vapaa-ajanpalveluiden kehittäminen esimerkiksi Vieru- mäellä, Pajulahdessa ja Messilässä tukevat osaltaan matkailupalveluiden kehittämistä sekä edistävät toiminnallaan yleensäkin hyvinvoinnin edistämistä koko Päijät-Hämeen alueella.

Metsätalous ja matkailu

Metsätalous ja siihen liittyvä bioenergian tuotantoa kehitetään ottaen huomioon mat- kailun tarpeet.

Yhdistämishallitus neuvottelee ja linjaa Lakes Oy:n tulevaisuuden uuden kunnan alueen kehittämisyhtiönä.

6. Palvelujen järjestäminen

6.1. Palvelujen alueellinen saatavuus

Uusi kunta turvaa palvelujen saatavuuden kunnan eri osissa. Jokaisen yhdistyvän kunnan alueella on vähintään yksi kunnan alueellinen palvelupiste. Kaikki lähipalvelut ovat saa- tavissa jokaisessa kuntakeskuksessa.

Lähipalveluihin kuuluvat:

- Varhaiskasvatus (päivähoito ja esiopetus)
- Peruskoulu (1-9lk)
- Terveysasema, jossa lääkärin vastaanotto
- Hammaslääkäri
- Neuvolapalvelut
- Nuorisotyö
- Vanhusten palvelut
- Lähiliikuntapaikat
- Kirjasto
- Kulttuurityö
- Sosiaalityöntekijän vastaanotto
- Sähköisen asiointin palvelu- ja neuvontapiste

Hämeenkoskella ei ole peruskoulun yläluokkien opetusta, vaan opetus ostetaan Hä- meenlinnasta. Tämä käytäntö voi jatkua tästä sopimuksesta huolimatta niin kauan kuin se nähdään tarkoituksenmukaiseksi.

Uusi kunta toimii mahdollisuuksiensa mukaan niin, että postipalvelut ovat saatavilla jokaisessa kuntakeskuksessa.

Vanhukset ovat oikeutettuja vanhuspalveluihin oman entisen kuntansa alueella tai jos niin haluavat, valitsemassaan kunnan osassa lastensa tai muiden läheistensä lähellä.

Poliittinen sopimus

6.2. Sosiaali- ja terveystalvet

Ennaltaehkäisy

Terveyden edistäminen ja sosiaalisten ongelmien estäminen otetaan osaksi kunnan kaikkia keskeisiä toimintoja. Aluelautakuntien tehtävänä on vahvistaa paikallista järjestötoimintaa ja vertaistukea. Yhdistymishallitus käynnistää toimenpiteet kansalaistoiminnan tukemiseksi ja hyvien käytäntöjen levittämiseksi.

Vapaa hakeutuminen palveluihin

Kuntalaisten mahdollisuuksia asiakkaana vaikuttaa palvelujen sisältöön ja toimintatapaa parannetaan. Peruspalvelut ovat kuntalaisten valittavissa kunnan alueella. Palvelujen mitoitus ja rahoitus seuraa asiakkaiden valintoja. Tarvittavilla korjaustoimilla ehkäistään palvelujen mahdollinen liiallinen keskittyminen.

Palvelutarjonnan periaatteet

Sosiaali- ja terveystalvetuista kehitetään siten, että ne vastaavat parhaalla tavalla alueiden erityispiirteisiin. Keskeiset lähipalvelut turvataan kaikkien nykyisten kuntien alueella myös pitkällä tähtäyksellä. Vain merkittävä väestön väheneminen on perusteena lähipalveluverkoston harventamiseen. Tarvittaessa käytetään liikkuvia palveluja, yhteispalveluja, etäkonsultointia ja muita teknisiä ratkaisuja laadukkaiden lähipalvelujen varmistamiseksi riittävän lähellä palvelujen käyttäjiä. Tiheän asutuksen alueella Lahdessa, Heinolassa, Hollolassa, Nastolassa ja Asikkalassa voidaan peruspalvelujen yhteydessä tarjota myös erikoispalveluja silloin, kun se on taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua. Palvelutarve määritellään yhtenäisten kriteereiden perusteella. Yhdistymishallitus käynnistää projektin, jonka tehtävänä on kehittää toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa kattava alueellinen palveluverkosto.

Yhtenäinen kokonaisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erikoispalveluista muodostetaan yhtenäinen toimiva kokonaisuus, josta uusi kunta on vastuussa. Se huolehtii siitä, että tietojärjestelmät, lähete- ja palautekäytännöt sekä hoitoprosessit toimivat kitkattomasti. Uuden kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmät saatetaan yhdenmukaisiksi. Uusi kunta järjestää palvelut oman kunnan asukkaille sekä vastuukuntana tarjoaa erikoissairaanhoidon palveluja myös niille sairaanhoitopiirin kunnille, jotka eivät ole mukana kuntajärjestelyssä. Yhdistymishallituksen tehtävänä on neuvotella muiden kuntien kanssa yhteistyömahdollisuuksista ja sen jälkeen tarvittavista lainsäädännön muutosmahdollisuuksista valtion edustajien kanssa. Yhdistymishallitus käynnistää tietojärjestelmien yhdenmukaistamisen jo siirtymäkaudella.

Tilaaaja- ja tuottajaorganisaatiot

Uusi kunta huolehtii palvelujen järjestämistä vastuusta pääasiassa tilaamalla palvelut kunnan omistamilta yksiköiltä. Peruspalvelujen tuotantovastuu jakautuu alueellisesti kolmen (läntisen, eteläisen ja koillisen) tuottajan kesken. Vastuusuhteiden selkeyttämiseksi ja toiminnan vertailtavuuden parantamiseksi ne organisoidaan taseyksiköiksi tai kunnallisiksi liikelaitoksiksi. Keskussairaala muutetaan liikelaitokseksi, joka toimii asiantuntevan johtokunnan ohjauksessa. Taloudellisilla kannusteilla tehostetaan tarkoituksenmukaista potilas- ja asiakasohjausta. Yhdistymishallitus käynnistää perus- ja erikoispalvelujen arvioinnin sekä tuotannon organisoimisen liikelaitos- tai taseyksikköjen pohjalta.

Poliittinen sopimus

Rajojen poistuminen käytetään hyväksi

Kuntarajojen poistuessa ja asiakkaiden valintamahdollisuuksien lisääntyessä on arvioitava eräiden erikoispalvelujen sekä tukipalvelujen asema uudestaan. Mittakaavaetujen saavuttamiseksi muun muassa laboratoriotointa, ensihoito, kuvantaminen, lääkehoito ja kuntoutus on järjestettävä tehokkaasti koko aluetta palvelevalla tavalla. Samoin on turvattava sosiaalihuollon erityisosaaminen koko kunnan alueella. Yhdistymishallituksen on tehtävä päätös erityisesti sairaanhoidollisten tukipalvelujen ja eräiden muiden keskitettyjen palvelujen tuottamistavasta.

6.3. Sivistyspalvelut

Palvelut järjestetään lähipalveluina, alueellisina palveluina ja keskitettyinä palveluina (palveluluokittelu liitteessä 1).

Lähipalveluilla on keskeinen merkitys. Tärkeitä lähipalveluita ovat varhaiskasvatus (päivähoito ja esiopetus), perusopetus, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, kulttuurityö ja lähi- liikuntapaikat.

Uuden kunnan palvelutoiminnan sisällön tulee pohjautua paikalliseen identiteettiin ja kulttuuriin. Kuntalaisten asumisen näkökulmasta palvelujen järjestämisen ytimen muodostavat lähipalvelut. Lähipalvelut tarjotaan kuntakeskuksissa ja niillä alueilla, joissa on riittävä määrä palvelun käyttäjiä. Tällöin palveluiden piiriin on helppo hakeutua, koska niitä tarvitaan päivittäin tai jatkuvasti. Lähipalvelut järjestetään uuden kunnan asukkaille yhteneväisin perustein ottaen kuitenkin huomioon alueelliset erityispiirteet etäisyyksissä, liikenneyhteyksissä ja palvelutarpeissa.

Toisen asteen koulutus järjestetään keskitetysti turvaten alueellinen palvelu tai palvelun saavutettavuus.

Nuorten vaikutusmahdollisuudet ja osallisuus tulee varmistaa koko uuden kunnan alueella.

Alueella turvataan vapaan sivistystyön monimuotoisuus ja saatavuus.

Kuntarajojen poistuminen mahdollistaa pienten lasten joustavan päivähoidon.

Kuntarajojen poistuminen mahdollistaa oppilaiden joustavan liikkumisen lähimpään kouluun. Lähikouluperiaatteen mukaan oppilaalla on oikeus hakeutua mihin tahansa uuden kunnan peruskouluun kuitenkin niin, että kunta järjestää oppilaalle koulukuljetuksen hyväksytyjen koulukuljetusperiaatteiden mukaisesti.

Uusi kunta pyrkii säilyttämään kyläkoulut, jos niihin on riittävästi oppilaita. Koulun säilymiseen vaikuttaa koulun pedagoginen toimivuus ja myös se kuinka moni oppilaista tulee kouluun ilman koulukuljetusta, koulun merkitys kylän kansalaistoiminnalle, etäisyys ja kulkuyhteydet lähimpään kouluun.

Koska uuden kunnan rajan lähellä asuu lapsia, joiden lähin koulu olisi naapurikunnan puolella, uusi kunta pyrkii sopimaan ulkopuolelle jäävien kuntien kanssa koulun käymisestä yli kuntarajojen, kumpaankin suuntaan.

*Varhaiskasvatus
Opetuspalvelut*

Poliittinen sopimus

Kansainväliseen tutkintoon johtava opetus mahdollistetaan alueen nuorille.

Kirjastot

Kirjastoja kehitetään edelleen kansalaistoiminnan keskuksina, joissa on tarjolla myös kokoontumistilaa. Niissä tai kunnan alueellisessa palvelupisteessä on kuntalaisilla mahdollisuus sähköiseen asiointiin ja käytön opastukseen. Kansalaistoiminnan laajeneminen kirjastoihin edellyttää lisää tilaa. Joissakin kuntakeskuksissa kannattaa harkita tilojen varaamista kirjastolle ja kansalaistoiminnalle entisestä kunnan virastotalosta. Kirjastoautopalvelujen laajuus arvioidaan uudelleen ja ulotetaan koko uuden kunnan alueelle.

Kulttuuri ja liikunta

Uusi kunta profiloituu kulttuuri- ja liikuntakaupunkina. Uuden kunnan asukkailla on asuinpaikastaan riippumatta yhtäläinen oikeus käyttää uuden kunnan kulttuuri- ja liikuntapalveluja.

Kulttuurin ja liikunnan avulla tuotetaan hyvinvointia kaikille uuden kunnan asukkaille tukemalla myös eri toimijoiden monipuolista työtä.

Uusi kunta luo edellytyksiä kuntalaisten terveystoiminnalle. Yhteistyössä alueen merkittävien liikunta- ja kulttuuritoimijoiden kanssa vahvistetaan uuden kunnan vetovoimaisuutta. Monipuolisia ja ympärivuotisia urheilumahdollisuuksia markkinoidaan aktiivisesti ja kansainvälisesti.

Kunta turvaa aluelautakuntien kautta lähiliikuntapalveluja kuntakeskuksissa ja mahdollisuuksien mukaan myös kylissä. Liikuntapaikkojen ylläpidossa selvitetään mahdollisuutta sopimuksilla saattaa ylläpito tai osa siitä liikuntaseurojen tai muiden toimijoiden vastuulle, jolloin niiden talous vastaavasti vahvistuu.

Nuorisopalvelut

Toteutetaan tarvittavat toimenpiteet nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi.

6.4 Tekniset ja ympäristöpalvelut

Yhdistymishallituksen aikana kartoitetaan parhaat käytännöt yhdistyvien kuntien teknisissä ja ympäristöpalveluissa ja luodaan uudelle kunnalle soveltuvat laadukkaat toimitatavat. Uuden kunnan osalta teknisten ja ympäristöpalveluiden toimintaa ohjaa kunnan strategian lisäksi mm. asunto- ja maapoliittinen ohjelma, liikennepoliittinen ohjelma sekä ympäristöpoliittinen ohjelma.

Kuntalaiset ovat kosketuksissa teknisen ja ympäristötoimen palveluihin lähes päivittäin. Katujen, teiden ja yleisten alueiden nykyisen kunnan ja ylläpidon laadun säilyttäminen tarjoaa kuntalaisille viihtyisän elinympäristön ja sujuvan liikkumisen kunnan sisällä. Pääosa uuden kunnan teknisistä ja ympäristöpalveluista tuotetaan lähipalveluina. Alueellisissa palvelupisteissä tarjotaan palveluita niille asukkaille, jotka eivät käytä sähköistä asiointia. Hallinto, suunnittelu ja viranomaistoiminta keskitetään.

Poliittinen sopimus

Tilajatuottajamalli

Uuden kunnan aloittaessa pyritään soveltuvin osin siirtymään tilaaja-tuottajamalliin niissä toiminnoissa, joissa sen voi olettaa parantavan tuottavuutta ja edistävän palvelujen kehittämistä. Tällöin tuottajana toimivat kunnan omistama yksikkö (taseyksikkö, liikelaitos tai yhtiö) tai yksityiset yritykset. Palvelut tilaa siihen erikoistunut yksikkö. Jos kilpailutuksiin päädytään, toimintaa kilpailutetaan alueittain tai muuten riittävän pieninä kokonaisuuksina, jotta pidetään yllä markkinoita ja tehdään mahdolliseksi myös pienten paikallisten yritysten osallistuminen. Uuden kunnan omaa tuotantotoimintaa kehitetään kumppanuusmallipohjalta, ellei tuotantotoimintaa yhtiötetä.

Alueelliset palvelupisteet

Teknisten ja ympäristöpalveluiden lomakkeita, ohjeita ja esitteitä on saatavilla alueellisista palvelupisteistä. Niissä on nähtävillä mm. alueella myytävät tontit, ympäristö- ja maa-ainesluvut, kaavasunnitelmat, katu- ja vesihuoltosuunnitelmat sekä muut teknisten ja ympäristöpalveluiden alueelliset suunnitelmat ja päätökset. Lisäksi palvelupisteissä on tietokoneita sähköisten lomakkeiden täyttöä varten sekä mahdollisuus lomakkeiden täyttämiseen palveluneuvojan opastuksella. Asiantuntijoihin on mahdollisuus ottaa nettikamerayhteys. Henkilökohtaista tapaamista varten asiantuntijoilla on myös vastaanottopäiviä tai -aikoja alueellisissa palvelupisteissä. Alueellisten palvelupisteiden palvelutarjonta riippuu alueen väestömäärästä ja palvelutarpeesta.

Alueelliset yhteyshenkilöt

Kaavoituksessa sekä katujen ja puistojen suunnittelussa, rakentamisen lupa- ja ohjauspalveluissa sekä ympäristönsuojelussa määritetään alueille yhteyshenkilöt. Lisäksi otetaan käyttöön alueellisia asukas- ja asiakaspaneelleita sekä tehdään asukaskyselyjä kuntalaisten mielipiteiden kartoittamiseksi. Myös sähköinen, karttaliittymään pohjautuva palautejärjestelmä toimii paikallisen tiedon hallintajärjestelmänä.

Maankäytön suunnittelu ja maapolitiikka

Maankäytön suunnittelu, kaavoitus sekä maapolitiikan viranhaltijavalmistelu keskitetään uudessa kunnassa. Kartta-, korkeus- ja koordinaatti- sekä muut avaintietojärjestelmät yhtenäistetään. Yhdyskuntarakennetta kehitetään niin, että nykyiset palvelut säilyvät ja kehittyvät mahdollisimman hyvin. Rantarakentamisessa otetaan huomioon rantojen strateginen merkitys.

Uusi kunta on kiinteistörekisterin ylläpitäjä. Palvelua ostetaan yhdistyvien kuntien keskustaajamia lukuun ottamatta Maanmittauslaitokselta nykyisessä laajuudessa ainakin alkuvaiheessa.

Tietoliikenneyhteydet

Uusi kunta edistää nopeiden ja tehokkaiden tietoliikenneyhteyksien ulottamista koko uuden kunnan alueella.

Rakentamisen lupa- ja ohjauspalvelut

Rakennusjärjestys yhdenmukaistetaan uuden kunnan alueella ottaen kuitenkin huomioon alueelliset erityispiirteet (maaseutu, taajama, kaupunki). Rakentamisen lupa- ja ohjauspalvelut annetaan uuden kunnan alueella alkuvaiheessa lähipalveluna. Erityistä huomiota kiinnitetään sähköisten palveluiden kehittämiseen. Rakentamisen lupa- ja ohjauspalveluissa korostetaan erityisesti toiminnan asiakaslähtöisyyttä sekä kestävän kehityksen huomioimista neuvonnassa ja rakentamisen ohjauksessa. Rakennuslupamennettelyssä korostetaan asiakasta tukevan neuvonnan osuutta.

Poliittinen sopimus

Jätehuolto

Kaikki kunnat Hartolaa lukuun ottamatta ovat Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n osakkaita. Uuden kunnan alueella jätehuollosta vastaa Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy.

Vesihuolto

Uuden kunnan aloittaessa 2013 nykyiset kuntien kunnalliset vesilaitokset yhdistetään Lahti Aqua Oy:öön. Yhdistämisen tavoitteena on tehokkaampi ja luotettavampi vesihuolto sekä riskien hallinta. Vesihuoltomaksujen yhtenäistäminen merkinnee siirtymävaiheessa noin 10 - 20 % nousupainetta Lahti Aqua Oy:n nykyisten asiakkaitten maksuihin, millä katettaisiin korkeampia yksikkökustannuksia muilla alueilla. Tuottavuuden parantaminen ja synergiahyödyt vähentävät tätä kustannuspainetta. Haja-alueiden vesihuollon kehittämisen lähtökohtana ovat kuntien nykyiset vesihuollon kehittämissuunnitelmat.

Uuden kunnan taloutta vahvistaa kuntien vesihuollon infrastruktuurin myynti Lahti Aqua Oy:lle myöhemmin sovittavaan hintaan.

Yhdistymishallitus käynnistää vesihuoltoyhteistyön valmistelun siirtymäkaudella.

Energiahuolto

Lahti Energia Oy:n ja nykyisten kuntien omistamat tai enemmistöomistuksessa olevat energianhuoltoyhtiöt yhdistetään uuden kunnan aloittaessa.

Pelastustoimi

Yhdistymishallitus neuvottelee ulkopuolelle jäävien kuntien kanssa pelastustoimen järjestämisestä. Päämääränä on, että Päijät-Hämeen pelastuslaitos siirretään isäntäkuntamallin mukaisesti uudelle kunnalle.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut maatalouslomitusta lukuun ottamatta pyritään kokoamaan yhteen hallinnolliseen organisaatioon ja palvelutasot yhtenäistetään uuden kunnan alueella. Yhdistymishallitus päättää palveluiden organisoinnista.

7. Talouden hoidon periaatteet

Taloudenhoidon tavoitteena on, että

1. Yhdistyvät kunnat sitoutuvat siihen, että yhdistyvien kuntien taloutta hoidetaan siirtymäkaudella uuden kunnan menestymistä tukevalla tavalla.
2. Toteuttaa talouden kannalta hyvin suunniteltu yhdistyminen.
3. Hoitaa taitavasti uuden kunnan taloutta ja varmistaa talouden tasapainon säilyminen.

Yhdistyvät kunnat hoitavat omaa talouttaan huolellisesti ennen yhdistymistä ja ottavat huomioon kuntajakolain 31 §:n säännöksen, jonka mukaan yhdistyvän kunnan viranomaisen ei saa päättää asioista, joiden voidaan katsoa kuuluvan uuden kunnan viranomaisille. Yhdistymishallitus päättää sellaisista uusista taloudellisista vaikutuksista tai muuta huomattavaa merkitystä sisältävistä uusista sopimuksista, joiden vaikutus jatkuu vuoden 2013 tai sen jälkeiseen aikaan. Yhdistyvän kunnan viranomaisen ei voi valtuuston hyväksytyä kuntaliitoksen päättää asiasta, jolla on kuntaa velvoittavalla tavalla oleellista taloudellista merkitystä vuoden 2012 jälkeen.

Yhdistyvät kunnat sitoutuvat laatimaan talousarvionsa vuodelle 2012 siten, että jokaisen kunnan tavoitteena viimeisenä toimintavuotena on saavuttaa tilikauden ylijäämä ja hoi-

Poliittinen sopimus

tamaan talouttaan sen mukaisesti huolella. Yhdistyvät kunnat noudattavat valtuustoissa vuonna 2009 hyväksytyt taloussuunnitelman periaatteita suunnitellessaan talousarviota ja investointiohjelmaa vuosille 2011 ja 2012. Jos suunnitelmiin on välttämätön tarve tehdä oleellisia muutoksia, on asiasta sovittava yhdistymishallituksessa. Investointiohjelmissa olevien hankkeiden lisäksi voidaan ilman yhdistymishallituksen erillistä hyväksymistä toteuttaa sellaisia hankkeita, joista valtuustot ovat päättäneet vuoden 2010 toukokuun loppuun mennessä. Investointien toteuttamisen edellytyksenä on, että hankkeiden rahoitus toteutuu suunnitellulla tavalla. Mikäli valtionosuus- ja muu suunniteltu rahoitus ei toteudu, tarkastellaan investointien toteuttamista ja aikataulu erikseen.

Yhdistymishallitus valmistelee vuodelle 2013 uuden kunnan ensimmäisen talousarvioesityksen, josta päättää uuden kunnan valtuusto. Talousarvioehdotuksessa taloutta suunnitellaan ennen yhdistymistä siltä pohjalta, että uusi kunta kerää veroja vähintään saman verran kuin kunnat keräisivät yhteensä toimiessaan erillään.

Kun uusi kunta aloittaa toimintansa 1.1.2013, siirtyvät kaikkien liittyvien kuntien omaisuus, velat ja veloitteet kuntajakolain 36 § mukaisesti uuden kunnan nimiin.

Uuden kunnan alueella noudatetaan uuden kunnan ja sen tytäryhteisöjen toimesta yhteistä taksa- ja maksupolitiikkaa. Kunnissa eri lakien nojalla annetut säännöt ja kunnallisten maksujen taksat (jätehuolto-, rakennusvalvonta-, maa-aineslupa- ja vesi- ja jätevesimaksut) tarkistetaan kuntajakolain 33 §:n mukaisesti siirtymäkauden aikana uutta kuntajakoa vastaaviksi.

Siirtymäkauden talouden hoidossa yhdistyissä kunnissa noudatetaan liitteenä 2 olevia talouden suunnittelun ja hoidon yhteisiä periaatteita ja määräyksiä.

8. Yhdistymisavustus

Valtiolta saatua yhdistymisavustusta käytetään yhdistymisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Käyttökohteita ovat erityisesti:

- alueellisten monipalvelupisteiden toiminnan käynnistäminen,
- uuden kunnan markkinointi ja kuntalaisviestintä,
- tietojärjestelmien yhtenäistäminen sekä
- henkilöstön muutosvalmennus ja palkkaharmonisointi.

9. Henkilöstöjohtamisen periaatteet

Henkilöstöjohtamisella tarkoitetaan tässä sitä johtamisen aluetta, joka sisältää uuden kunnan yhteiset linjaukset koko henkilöstöä koskeissa asioissa, tavoitteissa ja toimenpiteissä. Näitä määrittävät ja toteuttavat sekä johto, henkilöstöpalvelut että esimiehet yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa.

9.1. Henkilöstöjohtamisen keskeiset tavoitteet

- a) Yhdistyvät kunnat sitoutuvat siirtymäkaudella siihen, että niiden henkilöstöjohtaminen ja henkilöstöä koskevat päätökset ja toimenpiteet tukevat uuden kunnan menestymistä.
- b) Kuntien yhdistyminen ja hallittu muutos toteutetaan hyvän henkilöstöjohtamisen tuella.
- c) Uuden kunnan henkilöstöjohtamista suunnitellaan ja toteutetaan strategialähtöisesti.
- d) Henkilöstöasioiden valmistelutyö aloitetaan heti valtuustojen yhdistymispäätösten tekemisen jälkeen (henkilöstöasioiden valmistelutyöryhmänä yhdistyvien kuntien ja kuntayhtymien henkilöstöasioista vastaavat viranhaltijat).
- e) Varmistetaan henkilöstöressurssien toiminnallisten tarpeiden mukainen kohdentaminen sekä henkilöstön osaaminen ja sitoutuminen uuden kunnan strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

9.2. Muutoksen ja muutoksessa johtaminen

Muutosviestintä kohdistuu koko henkilöstöön. Henkilöstön ajan tasalla pitäminen on tärkeää valmistelu- ja muutosvaiheissa; henkilöstölle viestitetään säännöllisin väliajoin mitä tehdään, miksi tehdään, mitä se vaikuttaa, millä aikataululla tehdään.

Yhteisen toimintakulttuurin luominen. Valtuustojen yhdistymispäätösten jälkeen rakennetaan ja toteutetaan henkilöstöasioiden yhteisiä toimintaperiaatteita ja – käytäntöjä. Aktiivisen tiedottamisen ja avoimen toimintakulttuurin edistämiseksi toteutetaan koulutusta esimiehille ja henkilöstölle. Luodaan palautekanavat tukemaan yhteistä toimintakulttuuria.

Tarvitaan yhdistymishallituksen työn tueksi riittävät henkilöstöressurssit yhdistymisen ja muutoksen johtamiseen.

9.3. Henkilöstöjohtamisen linjaukset ja toimenpiteet

Kuntien henkilöstöä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena yhdistymispäätöksen tultua lainvoimaiseksi. Uuden kunnan henkilöstöjohtamisen toimenpiteitä, kuten esimerkiksi palvelussuhdeasioita, henkilöstön uudelleen sijoittelua ja rekrytointia valmistelemaan perustetaan henkilöstövastaavista koostuva ryhmä. Kuntayhtymät ovat mukana tämän prosessin suunnittelussa, mutta konkreettiset toimenpiteet niissä tehdään vasta sen jälkeen, kun päätökset mahdollisista kuntayhtymien purkamisista on tehty.

Henkilöstöohjelma laaditaan vuoden 2012 aikana osana uuden kunnan strategiavalmistelua.

Henkilöstösuunnitelma vuosille 2013 – 2017 laaditaan vuonna 2012. Laadittavassa henkilöstösuunnitelmassa otetaan myös huomioon, että kuntataloutta vahvistetaan poistamalla päällekkäistä toimintaa ja keventämällä hallintoa. Tällöin otetaan huomioon eläkkeelle siirtymisten aiheuttamat muutokset henkilöstöressursseissa.

Osaamisen johtamisen tavoitteena on, että uuden kunnan palveluksessa on pätevä ja osaava henkilöstö toteuttamassa tuloksellista toimintaa. Siihen pyritään toteuttamalla

Poliittinen sopimus

ennakoivaa osaamisen varmistamista ja osaavaa johtamista. Henkilöstön koulutustausta, pätevyudet ja työkokemus katsotaan voimavaraksi.

Rekrytointi ja täyttölupamenettely: Yhdistyvät kunnat huolehtivat siitä, etteivät ne perusta ja täytä toistaiseksi voimassa olevia virkoja eivätkä palkkaa uusia työntekijöitä kokonaan uusiin, toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin 1.1.2011 lukien ilman yhdistymishallituksen lupaa. Henkilöstö tulee palkata ensisijaisesti yhdistyvien kuntien henkilöstöstä. Palkattaessa uutta henkilöstöä noudatetaan täyttölupamenettelyä erikseen määriteltävällä tavalla. Täyttölupamenettelyn ulkopuolelle jäävät mm. seuraavat ammatit: suorittavan tason päivähoito, sosiaalialan ja hoitoalan sekä opettaja- ja lääkäritehtäviä. Yhdistymishallitus voi palkata alaisuuteensa henkilöstöä joko määräaikaan tai toistaiseksi voimassa oleviin palvelusuhteisiin.

Palvelussuhde- ja palkkausasioissa luodaan yhteiset toimintamallit palkkausjärjestelmiin (ml. tehtävän vaativuuden arviointi ja työnsuorituksen arviointi), työaikajärjestelmiin ja palvelussuhteen ehtoihin sekä virka- ja työehtosopimusten soveltamiseen. Yhdistyvät kunnat eivät tee yhdistymispäätöksen jälkeen siirtymäaikaan sellaisia toimenpiteitä, jotka vaikeuttavat henkilöstön siirtymistä ja palvelussuhteen ehtojen yhdenmukaistamista. Näitä voivat olla mm. virka- ja työehtosopimusten tulkintakäytännöt, paikalliset virka- ja työehtosopimukset, tehtäväkohtaisten palkkojen olennainen korottaminen, uudet henkilöstöedut ja palkitsemisjärjestelmät sekä muut uudet palvelussuhteessa noudatettavat menettelyt ja etuudet.

Palkkojen harmonisointi tehdään vuosien 2013 – 2015 aikana ja siihen varataan alustavan arvion mukaan yhteensä 4 miljoonaa euroa. Lopullinen harmonisointivara täsmenyy uuden kunnan henkilöstömäärän ja palkkaerojen perusteella. Harmonisoinnin lähtökohtana on maksaa samasta työstä sama palkka. Uuden kunnan palkkausjärjestelmä perustuu työn vaativuuden arviointiin. Harmonisointi tehdään hinnoittelutasoissa olevien tehtäväkohtaisten palkkojen yleiseen palkkatasoon siten, että alapuoliset palkat nostetaan ylöspäin ja yläpuoliset palkat säilytetään.

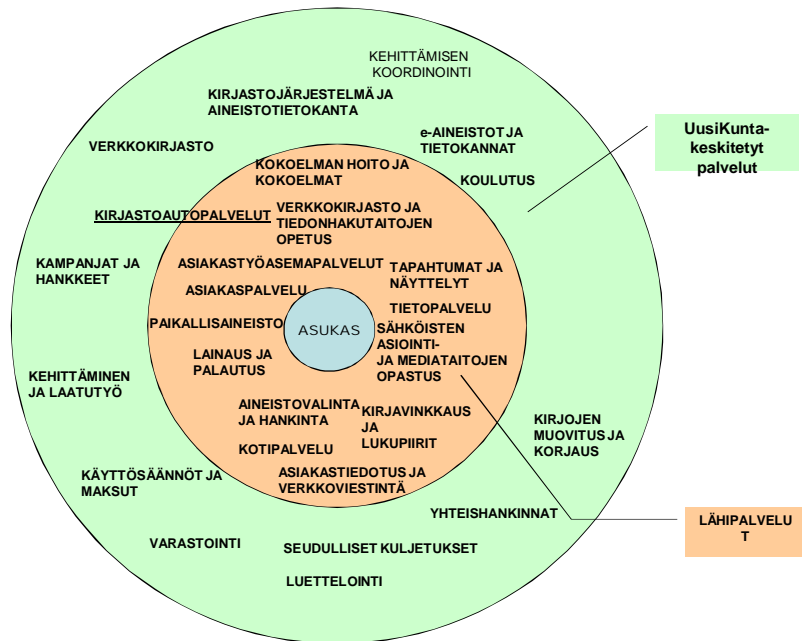
Työhyvinvointi- ja turvallisuustyö: Henkilöstön työurien pidentämiseksi, osaamisen varmistamiseksi sekä työhyvinvoinnin että -turvallisuuden edistämiseksi tehdään suunnitelma vuoden 2012 loppuun mennessä. Työterveyshuollon ja työpaikkojen välistä yhteistyötä vahvistetaan.

Yhteistoimintaa uudessa kunnassa toteutetaan verkostoissa: luottamushenkilöjohto -viranhaltijajohto, työnantaja – henkilöstön edustajat, työnantaja - työterveyshuolto, yhteistyö yli toimialarajojen. Uuden kunnan yhteistoimintaryhmä perustetaan vuoden 2011 aikana. Muutosprosessin läpiviemisen ajaksi määritellään pääluottamusmiehille ja työsuojeluvaltuutetuille tarvittava resursointi.

Henkilötietojärjestelmiä koskevat ratkaisut: Uudessa kunnassa käytettävistä tietojärjestelmäratkaisuksista päätetään vuoden 2011 aikana. Siirtymäaikaan yhdistyvät kunnat eivät tee sellaisia uusia tietojärjestelmäratkaisuja ja -hankintoja, jotka vaikeuttavat yhtenäisen tietojärjestelmäkokonaisuuden toteuttamista.

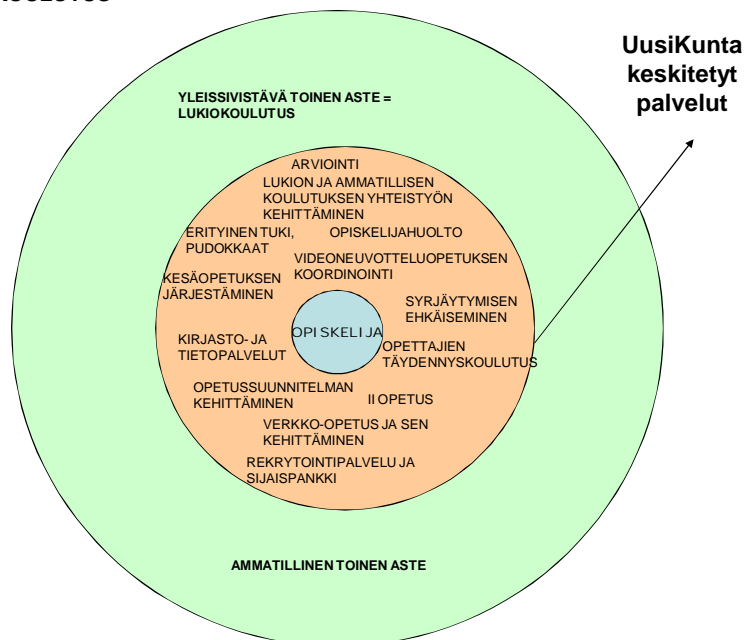
Liite 1: Sivistystoimikunnan palveluluokitus

KIRJASTOPALVELUT TYÖRYHMÄ

10.3.2010

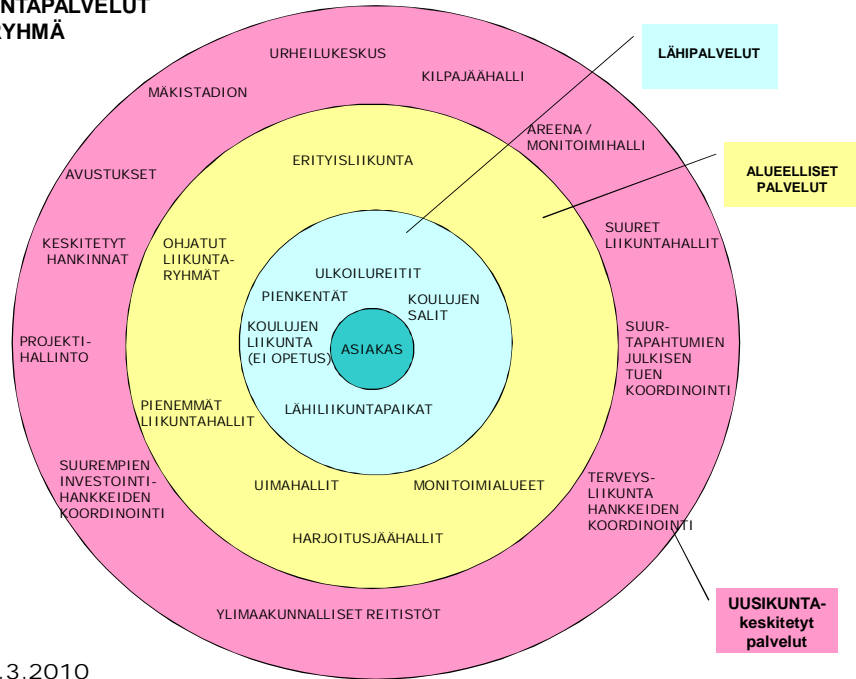
II-ASTEEN KOULUTUS

10.3.2010

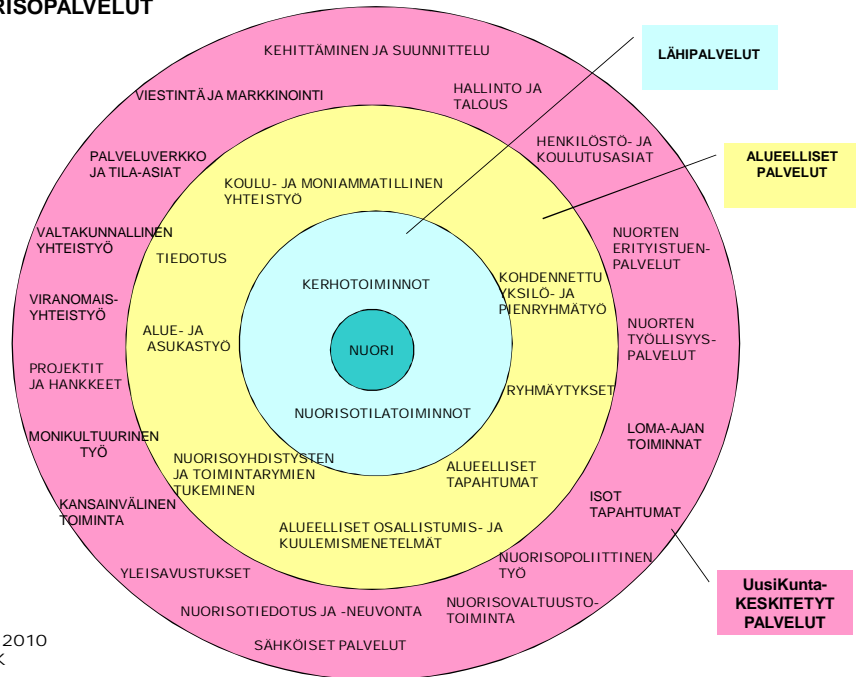
Poliittinen sopimus

LIIKUNTAPALVELUT TYÖRYHMÄ

10.3.2010

NUORISOPALVELUT

17.02.2010
JK

Liite 2:

Siirtymäkauden talouden hoidon ja suunnittelun tarkennettavia asioita

Uusi kunta sopimuksen mukainen yhdistymishallitus vastaa 1.1.2011 alkaen kaikista seuraavista kuntia koskevista päätöksistä, jotka toteutetaan 31.12.2012 mennessä

1. Taloushoidon yleiset periaatteet siirtymäaikana
Laaditaan yhteiset talousarvion täytäntöönpano-ohjeet vuosille 2011 ja 2012, jossa ohjeistetaan seuraavien asioiden hoitoa siirtymäkaudella. Lisäksi yhdistymishallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeet vuodelle 2013.

Uusien toimintojen valmisteluvastuu siirtymäaikana on yhdistyville kunnilla. Uuden kunnan talousarvioasetelmaa valmistellaan siten että tavoitteena on selkeä uutta kuntaa koskeva yhtenevä talousarvioasetelma 1.1.2012 lukien.

2. Henkilöstö ja rekrytoinnit
Kuntien henkilöstöä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena kuntaliitospäätöksen tultua lainvoimaiseksi ja uuden kunnan henkilöstöhallintoa ja rekrytointia valmistelevaan perustetaan väliaikainen henkilöstöorganisaatio.

Kunnat vastaavat siitä, että ne eivät perusta uusia toimia tai virkoja 1.1.2011 lukien ilman yhdistymishallituksen lupaa.

Avoimeksi tuleviin toistaiseksi voimassa oleviin tehtäviin haetaan täyttölupaa yhdistymishallitukselta; asia määritellään tarkemmin poliittisen sopimuksen kappaleessa 9.3.

3. Investoinnit
Yhdistymishallitus päättää 1.1.2011 alkaen kuntien uusista investoinneista, jotka eivät ole yhdistymissopimuksen liitteenä olevan kuntakohtaisten investointisuunnitelmien mukaisia.

4. Lainanotto ja antolaina
Kuntien lainanotto ja antolaina määritellään kunkin kunnan hyväksymässä talousarvion ja taloussuunnitelman rahoituslaskelmassa.

5. Taksat ja maksut
Uudelle kunnalle tulee valmistella 1.1.2013 voimaan tulevat yhdenmukaiset taksat ja maksut.

6. Sopimukset ja niiden uudistaminen
Kartoitetaan ne yhteistyösopimukset, jotka jatkuvat 1.1.2013. Hankintasopimukset selvitetään osana Lahden kaupunkiseudun hankintatoimen yhteistyötä ja uuteen kuntaan perustetaan oma hankintayksikkö.

Poliittinen sopimus

7. Tietojärjestelmäratkaisut

Yhdistymishallitus päättää vuoden 2011 aikana uudessa kunnassa käytettävistä yhtenäisistä tietojärjestelmäratkaisuista. Siirtymäaikana yhdistyvät kunnat pidättäytyvät sellaisista uusista tietojärjestelmäratkaisujen hankinnoista, jotka vaikeuttavat yhtenäisen tietojärjestelmän toteuttamista.

8. Riskienhallinta

Yhdistymishallitus päättää yhtenäisestä riskienhallintapolitiikasta vuoden 2012 aikana.

9. Omistajapolitiikka

Siirtymäkaudella merkittävät omistajapolitiittiset päätökset alistetaan yhdistymishallitukselle.

10. Seuraavien osa-alueiden läpikäyntivelvoite, luettelointi sekä päätösten ja asiakirjojen löytymisen varmistaminen

- Laina-asiakirjat
- Leasingsopimukset kartoitetaan ja solmitaan jatkumaan 1.1.2013 tarpeen mukaan.
- Takauspäätökset
- Lahjoitusrahastot
- Vakuutukset
- Muut sopimukset
- Pankkitilit
- Arvo-osuustilit
- Vuokrasopimukset
- Sijoitukset
- Rahastot
- Osakkeet ja osuudet
- Irtaimiston luettelointi ja irtaimiston poisto
- EU-hankkeet
- Maa-alueet
- Käyttöomaisuus (kirjanpito)
- Liikelaitokset ja taseyksiköt
- Tilastot
- Varastot
- Avustukset

11. Hanketoiminta

Uutta kuntaa koskevien uusien EU-hankkeiden hakeminen voidaan aloittaa yhdistymishallituksen päätöksellä vuoden 2011 aikana.